

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพสังคมทุกวันนี้ ทุก ๆ คนในครอบครัวมีหน้าที่ที่จะทำให้สังคมดำเนินไปด้วยความเข้มแข็งและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ครอบครัวถูกยกย่องให้เป็นสถาบันทางสังคมหน่วยเล็กๆ หน่วยแรก ที่มีความสำคัญ ในอันที่จะก่อให้เกิดสังคมคุณภาพ เด็ก ๆ กลายเป็นพลังของสังคมในภาคหน้า ดังนั้นการเติบโตเป็นเด็กที่ดี มีคุณภาพ ต้องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ซึ่งหน้าที่ส่วนใหญ่ในการดูแลเด็ก ถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของแม่

แม่ คือผู้ที่ถูกกำหนดบทบาทให้มีหน้าที่ดูแลลูกตั้งแต่ให้กำเนิดจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งหน้าที่อย่างเต็มรูปแบบนี้ ถูกกำหนดขึ้นโดยสังคมในทุกระดับ ตั้งแต่หน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุด คือ ครอบครัวไปจนถึงสังคมโดยรวม จนทำให้ผู้หญิงที่เป็นแม่หลายๆ คนไม่สามารถจะโต้แย้งได้ว่าการเลี้ยงดูลูกได้เป็นหน้าที่ของแม่ เพราะส่วนหนึ่งการที่เธอเกิดมาเป็นผู้หญิง “มีมดลูก” เป็นสภาวะธรรมชาติ ของการทำหน้าที่ให้กำเนิด ประกอบกับความเชื่อทางสังคมที่บอกว่าผู้หญิงจะมีสัญชาตญาณของ “ความเป็นแม่” ทำให้ผู้หญิงต้องทำหน้าที่เลี้ยงลูก “โดยธรรมชาติ” หน้าที่ดังกล่าวมีลักษณะการมอบหมายให้โดยสังคมที่สอดคล้องกับสภาพร่างกายของผู้หญิงที่เป็นผู้ให้กำเนิด โดยมีคนรอบข้างที่คาดหวังต่อความเป็นแม่ที่ผู้หญิงควรมี และ “ความเป็นแม่” ได้ถูกยกย่องให้เป็นภาระที่ยิ่งใหญ่ และทำให้ผู้หญิงหลายๆ คนที่เป็นแม่ ต่างเต็มใจรับหน้าที่นี้อย่างเต็มภาคภูมิ

ในสมัยก่อนผู้หญิงถูกกำหนดหน้าที่เป็นเพียงแม่และภรรยาในบ้านเท่านั้น พื้นที่ของผู้หญิงจึงอยู่ในพื้นที่ของครอบครัว หรือ “พื้นที่ส่วนตัว” แทบจะไม่มีพื้นที่ในสาธารณะเลย เพราะผู้หญิงมีการศึกษาน้อย ทำให้ไม่สามารถมีบทบาทในทางสังคมและการทำงานได้อย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย ต่อมาเมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมเกิดขึ้นจนถึงภาวะที่ตลาดแรงงานชายขาดแคลน ผู้หญิงได้กลายเป็นแรงงานที่จำเป็นและสำคัญต่อโลกอุตสาหกรรมใหม่ มาถึงปัจจุบัน ที่ผู้หญิงมีบทบาทในสังคมแรงงานเพิ่มขึ้น กระแสการพัฒนาทำให้ผู้หญิงมีการศึกษาสูงขึ้น แม้ว่าสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป แต่ความคาดหวังต่อความเป็นแม่ยังคงมีอยู่ ทำให้ผู้หญิงยังคงต้องแบกรับภาระสองด้าน คือ ต้องรับผิดชอบทั้งหน้าที่งานในบ้าน การดูแลลูกและต้องทำงานหรือประกอบอาชีพนอกบ้านร่วมกัน

แม้ว่า ด้านหนึ่งของการมีโอกาสทางการศึกษา และการได้ออกมาสู่โลกสาธารณะ ได้ทำงานในภาคส่วนต่างๆ ซึ่งถือว่า ทำให้ผู้หญิงมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น แต่ก็พบว่า ผู้หญิงจำนวนหนึ่งเมื่อแต่งงานและมีลูก ก็ต้องออกจากระบบการทำงาน เพราะได้รับการสนับสนุนจากผู้ชายหรือคนในครอบครัวให้ออกมาทำหน้าที่ของ “แม่” คือ เลี้ยงดูลูก ให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม และเป็นการตอบสนองของความต้องการของสามี ภายใต้อาการคาดหวังเหล่านี้ ทำให้หน้าที่ในการดูแลลูกถูกให้ความหมายว่า เป็นการทำให้ชีวิตผู้หญิงมีความสุขสมบูรณ์

การที่สังคมคาดหวังว่าเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจะต้องเติบโตขึ้นอย่างมีคุณลักษณะที่ต่างกัน คือ เด็กผู้ชายต้องเติบโตอย่างมีความเป็นชาย เด็กผู้หญิงต้องเติบโตอย่างมีความเป็นหญิง(Gender) ทำให้ผู้ที่หน้าที่เลี้ยงดูเด็กหรือ “แม่” ซึ่งต้องใช้เวลาดังชีวิต ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการเลี้ยงดูให้เป็นไปตามความคาดหวังดังกล่าว โดยปราศจากผลตอบแทน และต้องทำหน้าที่อย่างมีภาวะความกดดันมากยิ่งขึ้น ที่จะต้องเลี้ยงดูไม่ให้ “ผิดเพศ” สามารถเลี้ยงดูลูกให้เป็นชายไปตามแบบพ่อ (เท่ากับเป็นการทำหน้าที่ “เมีย” ได้อย่างสมบูรณ์) ซึ่งจะได้รับยกย่องว่าเป็นแม่ที่ประสบความสำเร็จในสายตาของสังคม

อย่างไรก็ตาม การเป็นแม่แบบนี้ ไม่ได้เป็นกันอย่างง่าย ๆ เพราะเมื่อลูกไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม เช่น ลูกชายมีท่าทางกระตือรือร้น สังคมก็จะกล่าวโทษผู้เป็นแม่ว่า เลี้ยงดูไม่เป็น จึงทำให้ลูก “ผิดเพศ” ทำให้ลูกก่อปัญหาในสังคม บางครั้งคนที่แม่เองก็ไม่สามารถตอบคำถามเหล่านี้ได้ และรู้สึกว่าเป็นความผิดของตัวเอง

การเบี่ยงเบนทางเพศของเด็กชายกลายเป็นปัญหายิ่งใหญ่มากสำหรับคนเป็นแม่ ดังนั้นการเลี้ยงดูบุตรชายให้มีสภาวะตรงตาม “เพศตามธรรมชาติ” จึงกลายเป็นหน้าที่สำคัญของแม่ ขณะที่การเป็นคนรักเพศเดียวกัน กลายเป็นปัญหาที่มักถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึง การมองเห็นคนที่เป็นชายรักเพศเดียวกันที่ปรากฏทางสังคมเพิ่มขึ้น ถูกบอกว่าเป็นปัญหาทางสังคมทั้งในทางตรงและทางอ้อม ทางตรง เช่น เชื่อว่าจะทำให้ความสมดุลทางธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป อาจจะมีผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคม และทางอ้อม คือ ก่อให้เกิดปัญหาทางสภาพจิตใจของคนในครอบครัวโดยเฉพาะบิดามารดาผู้เลี้ยงดู

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาให้ความสนใจการศึกษาไปที่แม่ของลูกชายที่อยู่ในวัยประถม ซึ่งเด็กชายในวัยประถมเป็นวัยที่เริ่มมีความรู้สึกนึกคิดในเรื่องเพศ ทั้งยังเป็นการเริ่มสนใจในวิถีทางเพศอีกด้วย เด็กๆ จะมีรู้สึกสนใจที่จะอยากรู้ อยากเห็นว่าเพศของตนเป็นอย่างไรและการเบี่ยงเบนทางเพศที่เห็นกันทั่วไปในสังคมนั้นเป็นอย่างไร เด็กๆ จะมีคำถามเมื่อได้เห็นและได้ยินอะไรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเบี่ยงเบนทางเพศ ฉะนั้นผู้หญิงในฐานะแม่ การทำหน้าที่แม่อย่างเต็มตัวกล่าวคือ

การมีหน้าที่ที่ต้องเลี้ยงลูกให้เป็น “ผู้ชาย” และต้องการให้ลูกชายไม่เลียนแบบพฤติกรรมของแม่ที่เป็นผู้หญิงเพราะไม่ต้องการให้ลูก “เบี่ยงเบนทางเพศ” จะมีความคิดความเชื่อหรือทัศนคติอย่างไร ต่อเรื่องรักเพศเดียวกันและความคิด ความเชื่อหรือทัศนคติต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อการเลี้ยงดูลูกชายหรือไม่ อย่างไร

ชุดความรู้ทางการแพทย์โดยทั่วไปมีคำอธิบายถึงสาเหตุของการเบี่ยงเบนทางเพศไว้ว่า อาจมีสาเหตุทางกายภาพ คือ อาจเกิดจากความผิดปกติของโครโมโซม ส่วนสาเหตุทางจิตใจ มักระบุว่า เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางเพศของเด็กไม่เหมาะสม เพราะ การอบรมเลี้ยงดูลูกอย่าง “ผิดเพศ” เนื่องจากพ่อแม่ไม่ต้องการเพศที่แท้จริงของเด็ก หรือความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่เพศในเดียวกันไม่ดี ทำให้เด็กไม่สามารถเลียนแบบบาททางเพศที่ถูกต้องเหมาะสมได้ หรือการที่เด็กเห็นพ่อแม่ทะเลาะกันเป็นประจำ อย่างไรก็ตาม เหล่านี้สะท้อนถึงการมองว่า คนรักเพศเดียวกันเป็นเรื่องผิดปกติ จึงพยายามหาสาเหตุและตั้งคำถาม ขณะที่ไม่มีใครตั้งคำถามว่า เพราะอะไรจึงต้องให้คนเป็นรักต่างเพศได้เท่านั้น

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องแม่กับการเลี้ยงดูบุตรชายวัยประถมจึงต้องการที่จะนำเสนอถึงจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังทัศนคติที่ดีในเรื่อง “เพศตามธรรมชาติ” หรือ “ความเป็นชาย” ต่อลูกว่าจะมีการวางพื้นฐานอย่างไรที่จะทำให้ลูกชายมีลักษณะความเป็นชาย และโดยแท้จริงแล้ว แม่มีทัศนคติ ความคิดหรือความเชื่อ และความรู้เกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกันเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความกังวลใจของแม่ที่ต้องเลี้ยงดูลูกชายวัยประถมต่อความคิด ความเชื่อหรือทัศนคติของแม่ในเรื่องรักเพศเดียวกัน
2. เพื่อศึกษาความคิด ความเชื่อหรือทัศนคติของแม่ในเรื่องรักเพศเดียวกันที่ส่งผลต่อวิธีการเลี้ยงดูลูกชายให้เหมาะสมกับเพศของลูก
3. เพื่อศึกษาแบบแผนการเลี้ยงดูลูกวัยประถมเพื่อมิให้มีแนวโน้มรักเพศเดียวกัน

คำถามในการวิจัย

1. ความคิด ความเชื่อหรือทัศนคติของแม่ในเรื่องการรักเพศเดียวกัน ทำให้แม่มีความกังวลใจต่อการเลี้ยงดูลูกหรือไม่ อย่างไร

2.ความคิด ความเชื่อหรือทัศนคติของแม่ในเรื่องรักเพศเดียวกัน ส่งผลต่อวิธีการเลี้ยงดูลูกชายให้มีเพศเหมาะสมกับเพศของลูกอย่างไร

3.แม่มีแบบแผนการเลี้ยงดูลูกวัยประถมอย่างไรเพื่อมิให้มีแนวโน้มรักเพศเดียวกัน

ขอบเขตที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะใช้แนวคิดดังนี้ แนวคิดเรื่องการกำหนดบทบาทเพศ แนวคิดเกี่ยวกับความกังวลใจ แนวคิดค่านิยมและความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย แนวคิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว แนวคิดพฤติกรรมรักเพศเดียวกันและทฤษฎีสตรีนิยม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ในการศึกษาี้ผู้ศึกษาเลือกศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพกับกลุ่มประชากร คือผู้หญิงที่เป็นแม่และมีลูกชายที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา

นิยามศัพท์

1. ภาวะรักเพศเดียวกัน ในการศึกษาี้ หมายถึง สภาวะที่บุคคลมีความพึงพอใจทางเพศต่อบุคคลเพศเดียวกัน เช่น ชายกับชาย(เกย์ ติ๊ด) หญิงกับหญิง อีกทั้งมีลักษณะการแสดงออกที่แตกต่างจากสภาวะทางเพศตามแบบที่สังคมกำหนด เช่น มีพฤติกรรมลอกเลียนแบบอยากเป็นผู้หญิง เป็นต้น

2. ความกังวลใจของแม่ ในการศึกษาี้ หมายถึง ความกังวลใจของแม่ต่อสภาวะที่เด็กหรือลูกที่เริ่มมีท่าทาง หรือแนวโน้มพฤติกรรมเบี่ยงไปจากความเป็นชาย ปัจจัยที่ทำให้แม่มีความกังวล ได้แก่ สรีระของเด็ก หน้าทีของแม่ สังคมคนใกล้ชิด วิธีการลงโทษทางสังคม และสื่อ

3. ความคิดเห็นของแม่เกี่ยวกับภาวะรักเพศเดียวกันของลูกชาย หมายถึง แม่มีความคิดเห็นต่อภาวะรักเพศเดียวกันของเด็กชายในยุคปัจจุบัน ความคิดเห็นเรื่องความกังวลใจของแม่กับเรื่องรักเพศเดียวกันของเด็กชาย ความคิดเห็นของแม่ต่อลูกที่มีแนวโน้มต่อภาวะรักเพศเดียวกัน

4. การเลี้ยงดูของแม่ หมายถึง วิธีประจำวันของแม่ในการเลี้ยงดูลูกชาย การอบรมเลี้ยงดู และการให้ความรู้ความใกล้ชิดความเข้าใจ โดยการคอยติดตามคอยเฝ้าสังเกตการณ์ใช้ชีวิตประจำวันของลูกชาย รวมทั้งการมีส่วนร่วมของแม่ในกิจกรรมต่าง ๆ ของลูกชายด้วย